

שיחת השבוע

יש חדש

סוכות לעם

צעירי חב"ד נערכים לקראת הפעילות הגדולה בימי חג הסוכות. עשרות סוכות ניידות יסובבו אי"ה בחוצות הערים והיישובים, ויזכו את המוני בית ישראל במצוות החג. במרכזי הערים בתי חב"ד מציבים את 'סוכות האחוזה', שיאפשרו לציבור לקיים את מצוות הסוכות וארבעת המינים. חסידי חב"ד ישמחו את כוחות הביטחון, וכמרכן תהיה פעילות מיוחדת במרכזים רפואיים, בבתי אבות, בריכוזי עולים ואף בבתי כלא.

שמחות בית השואבה

בלילות חול המועד בתי חב"ד מקיימים עצרות גדולות של שמחת בית השואבה. האירועים נערכים בחוצות הערים, ביטוי לענייני המיוחד של חג הסוכות, שמביא את אוירת הקדושה אל הרחוב, עד שהרחוב עצמו רוקד. הציבור מוזמן.

עזרה לחג הסוכות

מאמץ ציבורי רחב נעשה כדי לסייע למשפחות הנוזקות לקראת ראש השנה, אולם עדיין לפנינו חג הסוכות ושמחת תורה, ומחובתנו לדאוג שגם במשפחות הללו יהיה 'שמחת בחגך'. בתי חב"ד מבקשים מהציבור לתרום בעין יפה, כדי להביא את שמחת החג לכל בית בישראל.

זמני השבוע

ניוירוק	דטרויט	מיאמי	לוס אנג'לס
5:58	6:36	6:33	6:01
6:56	7:27	7:31	6:55

שיחת השבוע הוא גיליון לכל יהודי, המופץ בכל רחבי הארץ והעולם. נוסד בשנת תשמ"ז (1986) בידי הרב יוסף יצחק אהרונוב

עורך: מנחם ברוד

יוצא לאור על-ידי: המרכז לעזרי שליחות
ת"ד 100 כפר חב"ד 6084000

טל' 972-73-2480711 • פקס' 972-3-9606169
www.chabad.org.il • chabad@chabad.org.il
מודעות: טל' 3166532 • דוא"ל: m3166532@gmail.com
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ולכשרות

נא לשמור על קדושת הגיליון

שלום העולם מתחיל בסוכה

הסוכה מבטלת את המחיצות שבין חלקי העם. הכול יוצאים מהבתים המרווחים ויושבים בסוכות ארעיות, ופתאום כולם מרגישים שווים

רעיון האחדות בארבעת המינים של סוכות (צילום: מנדי הכטמן, ערוץ 'הידותון')

על הימים שבין יום הכיפורים לחג הסוכות אומרים חז"ל שאז היהודים 'עוסקים במצוות' - זה בסוכתו, זה בלבו. ובאמת, מראה מלבב הוא לראות את המוני העם העוסקים בבניית סוכה, בני שיאת סכך ובבחירת ארבעת המינים של החג.

צלמי התקשורת נוהגים ללכת אל השכונות החרדיות ולצלם שם את בניית הסוכה, אולי כי זה נראָה אותנטי יותר, אבל למעשה בכל רחוב ברחבי הארץ אפשר לראות את הסוכות הקמות בימים האלה, ובהן ישבו משפחות

ויחגגו את חג הסוכות. רבים מקרב הציבור שאינו מוגדר שומר מצוות נוהגים גם הם לבנות סוכה ולשבת בה לפחות בחלק מימי החג.

בלי לשפוט

בימים האלה אווירת החגים מגיעה לשיאה, והיא מרימה את כולנו מעל טרדות השעה ופולמוסי היום-יום, לעולם רוחני יותר, נינוח ומלא שמחה ואהבה. הדבר משתקף במצוות הסוכה, המבטלת את המחיצות שבין חלקי העם. הכול יוצאים מהבתים המרווחים ויושבים בסוכות ארעיות, ופתאום כולם מרגישים שווים.

מימד עמוק יותר של אחדות בא לידי ביטוי במצוות ארבעת המינים, המשקפים את ארבעת הסוגים שיש בעם ישראל. קשה שלא להתפעל מעוצמת רעיון האחדות הטמון כאן. התורה מצווה אותנו לצרף גם את ה'ערבה', גם את מי שאין בו לא תורה ולא מעשים טובים. בלי להתחבר עם היהודי הזה אין כל ערך אפילו ב'אתרוג', ואי אפשר לקיים את המצווה.

כאן עולה וזוהרת האחדות המהותית המופלאה הקיימת בעם ישראל. "אל תביט אל מראהו", אמר הקב"ה לשמואל הנביא. על אחת כמה וכמה הדברים נאמרים לכל אחד ואחת מאיתנו.

אל לנו לשפוט יהודי שני על-פי המראה החיצוני, על-פי מעשיו והתנהגותו הגלויים לעינינו. גם מי שנראָה 'ערבה' הוא חלק מעם ישראל ויש בקרבו נשמה שהיא "חלק אלוה ממעל ממש". יש בו אוצרות אינסופיים, צריך רק לדעת להסתכל פנימה ולגלותם.

שפע לעולם כולו

בחג הסוכות היו מקריבים בבית המקדש שבעים פרים, כנגד שבעים אומות העולם, שכן החג הזה נושא עמו שפע וברכה לעולם כולו. אנו חיים בתקופה שבה מתחוללים שינויים גדולים בעולם, ועדיין אין לדעת לאן פני הדברים. חג הסוכות הוא הזמן להתפלל לשלום העולם כולו, ולבקש שהשינויים והתמורות יהיו לטובה ולברכה, בעבור האנושות בכללה ולעם ישראל במיוחד.

ככוחנו להביא יציבות ושלום לכל העמים ולחזק את שלום העולם, וזאת על-ידי חיזוק הצד הרוחני שלנו. כשאנחנו יושבים בסוכה ומברכים על ארבעת המינים אנו מביאים לידי הרעפת שפע אלוקי על העולם כולו. חיזוק האחדות היהודית, שגם היא ממאפייניו של חג הסוכות, עושה אותנו כלי לברכה ה' - "ברכנו אבינו כולנו כאחד", ובזכותה נזכה לשנה טובה ומבורכת, שנת ברכה ושלוש. חג שמח!

הנשר ומלאך האלוקים

לזרוק גחלי אש על העיר, ואולם הוא השתהה עד שהגחלים הצטננו, ורק אז השליך אותם על העיר. בעקבות זאת נענש המלאך.

בכוח האחדות

היכולת להפוך את מידת הדין להגנה והצלה עשויה להתרחש כהמשך שירת האזינו: "ה' בָּדַד יִנְחֵנוּ וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֶכֶד". 'אור החיים' מסביר שהמילה 'בדד' היא מלשון 'בד', במשמעות של אחדות וחיבור. כאשר בני ישראל שרויים באחדות אין הקב"ה שופט אותם לחומרה, ואפילו אם הם עובדי עבודה זרה – "ואין עמו אל נכר".

ברוח זו נאמר בהושע: "חֲבוּר עֲצָבִים אֶפְרַיִם הִנֵּחַ לוֹ". כאשר עם ישראל (אפרים) שרוי באחדות ("חבור") – אין הקב"ה מעניש אותו ("הִנֵּחַ לוֹ"). בכוחה של האחדות לגבור על הקטרוגים ולפעול להמתקת הדינים, עד שאפילו המלאך המקטרג מתהפך למליץ יושר.

(שיחות קודש תשל"ז, כרך א, עמ' 49)

והבליסטראות, ושום סכנה לא נשקפה לו.

ההסבר טמון בציטוט מספר שמות שרש"י מביא: "ויסע מלאך האלוקים". שם רש"י מפרש: "בכל מקום הוא אומר 'מלאך ה', וכאן 'מלאך אלוקים'. אין אלוקים בכל מקום אלא דין. מלמד שהיו ישראל נתונים בדין באותה שעה, אם להינצל, אם להיאבד עם מצרים".

צינן את הגחלים

שם 'אלוקים' מורה על מידת הדין. מכאן שהמלאך שליווה את בני ישראל לא היה מלאך של שמירה והגנה, אלא מלאך של קטרוג ועונש. ודווקא המלאך הזה התייצב חוצץ בין מחנה מצרים ובין בני ישראל, והגן על עם ישראל!

התייצבות זו העמידה את המלאך בסכנה גדולה, מפני שאסור למלאך לשנות את שליחותו, ובכל זאת מסר המלאך את נפשו למען עם ישראל. כך גם מספרת הגמרא על האמור בספר יחזקאל, שהקב"ה ביקש להעניש את ירושלים והורה למלאך גבריאל

אחד הדימויים המופיעים בפרשתנו להשגחת הקב"ה על עם ישראל הוא הנשר: "כַּנְשֵׁר יַעִיר קִנּוּ, עַל גּוֹזְלָיו יִרְחֵף, יִפְרֹשׁ כַּנְפָיו, יִקְחֵהוּ, יִשְׂאֵהוּ עַל אַבְרָתוֹ". רש"י מסביר שהנשר נושא את גוזליו על גבו מפני שהוא עף גבוה משאר העופות, והסכנה היחידה הנשקפת לו היא מחיצים הנורים לעברו מלמטה:

"אומר: מוטב שייכנס החץ בי, ולא ייכנס בבניי. אף הקב"ה: 'ואשא אתכם על כנפי נשרים'. כשנסעו מצרים אחריהם והשיגום על הים, היו זורקים בהם חיצים ואבני בליסטראות. מיד (שמות יד, יט"ב) 'ויסע מלאך האלוקים וגו' ויבוא בין מחנה מצרים".

מה הסיכון למלאך?

הדמיון בין הגנת הנשר על גוזליו לבין השגחת הקב"ה על עם ישראל מעורר שאלה. איך אפשר להשוות ביניהם?! הלא הנשר מסכן את עצמו כדי להגן על גוזליו, וזה בהחלט מעיד על עוצמת אהבתו להם; ואילו בנמשל מדובר במלאך שגונן על בני ישראל מפני האבנים

אמרת השבוע

הסוכה באה לשימוש

סיפר החסיד ר' ראובן וינדרבוים, שכשלמד בצעירותו את מסכת סוכה התפלא לשם מה נכתב שסוכה שאורכה ורוחבה שבעה טפחים וגובהה עשרה טפחים – כשרה; וכי מי יבנה לעצמו סוכה שכזאת?!

ואולם בימי השואה, בהיותו במחנה הריכוז צ'נסטוחוב, כשהגיע חג הסוכות, התעוררה בליבו ובלב חבריו תשוקה עזה לקיום מצוות סוכה, ולו לאכילת 'כזית' בלבד בלילה הראשון.

הם חפרו בחצר המחנה בור בעומק עשרה טפחים ובאורך ורוחב של שבעה טפחים. מעל הבור הניחו ענפים, ובלילה השתחלו פנימה אחד-אחד כדי לאכול את ה'כזית' של המצווה.

פתגם חסידי

"הפירוש של 'מצטער פטור מן הסוכה' הוא שעלידי הסוכה נפטרים מכל עניין של צער, כי מצוות הסוכה היא לנו מחסה ומגן" (ה'תפארת שלמה' מרדומסק)

חג הסוכות | מאת הרב אליעזר ברוד, רב כרמי יוסף

מן המעיין

הזמנת שמחה

"זמן שמחתנו" (מן התפילה). 'זמן' הוא גם מלשון זימון והזמנה. בחג הזה מזמינים שמחה בעבור כל ימות השנה.

(עיטורי תורה)

הקב"ה מזכה

באחת ההתועדויות של שמחת בית השואבה אמר אדמו"ר האמצעי: כאשר הקב"ה מזכה יהודי לשמחה בשמחת בית השואבה אחת לשבעים שנה, הרי זה כדאי. וסיים: לפעמים זה יכול לבוא בלי הכנה, בשעת אמירת לחיים.

מקיף בפנימיות

בבניין הסוכה יש שני תנאים עיקריים: מחיצות וסכך. מחיצות בלי סכך אינן סוכה, וסכך בלי מחיצות אינו סוכה. מטרת הסוכה שאור ה'מקיף' (הסכך) יחדור בפנימיות (מחיצות). יש להחדיר את האור ה'מקיף' בפנימיות.

(הרבי הרי"צ מליובאוויטש)

לב טוב בירושה

"העיד רבי יהודה שהיו מורישים את לולביהם לבניהם" (סוכה לא). לולב רומז ללב טוב – 'לו לב'. הצדיקים מורישים את ליבם הטוב לבניהם.

(רבי חיים מקוסוב)

סגולת הצלה

"כי יצפנני בסוכה ביום רעה, יסתירני בסתר אוהלו" (תהילים כזה). פסוק זה רומז למה שמובא בספרים הקדמונים שמצוות סוכה היא סגולה להינצל מכל דבר רע. שאם נגזרה על אדם גזרה רעה חס ושלום, הקב"ה מצפינו בסוכה, שומר לו את זכות מצוות סוכה ומסתירהו בסתר אוהלו.

(בני יששכר)

מחיצות תחילה

בניית הסוכה מתחילה עם הקמת המחיצות. ללמדנו כי ראשית העבודה היא שהאדם יקבע לעצמו הגבלות וסייגים – הן באשר למעשה המצוות וקיומן בפועל ממש; הן באשר לקביעת עיתים לתורה; הן בדבר שינוי מידותיו. אלה דופנות הסוכה.

(לקוטי דיבורים)

כיוון האיברים

"ולקחתם לכם ביום הראשון" (ויקרא כגמ). קחו את עצמכם אל הבורא יתברך, כפי שנאמר במדרשים שאתרוג דומה ללב, לולב לשדרה, הדס לעיניים, ערבה לשפתיים. אדם צריך לכוון את כל איבריו לה' יתברך.

(חידושי הרי"ם)

הבטחה בסוכה

הטלפון צלצל במשרדו של דוד יזרעאל. הוא היה איש עסקים שהתגורר בוונצואלה, שאלה היגר אחרי השואה.

מן האפרכסת נשמע קולו של חברו: "אני רוצה להזמין אותך לבוא הערב לביתי. אנחנו עורכים קבלת פנים לרב שבא לכאן משיקגו".

"בשמחה", השיב דוד ושאל לפשר באו של הרב.

כשנכנס דוד לבית חברו וראה את הרב, משהו בפניו גרם לו להביט בו שוב ושוב. הרב סיפר שהוא ניצול שואה, ודוד נדרך. הרב הביא ספרים בעבור הקהילה ואמר שמטרתו לעורר את הלבבות בימי התשובה.

הרב דיבר על חשיבות מצוות החגים. "יודעים אתם? אפילו באושוויץ תקעתי בשופר, ואפילו הקמתי סוכה. היה שם נער יהודי שדאג לי ללחם משנה, וכך זכיתי לקיים את מצוות 'לישב בסוכה בלב התופת'".

למשמע הדברים חלפה צמרמורת בגופו של דוד. חמשיעשרה שנים חלפו מאז אותם ימים של ערב חג הסוכות תש"ה. הוא היה אחד מאסירי 'צריף הנערים' במחנה אושוויץ.

בדרך-לאי-דרך הצליחו הנערים לזכור את התאריכים העבריים, וציפו להם בחדרה. הם כינו אותם באירוניה מרה 'גבלס קלנדר' - לוח השנה של גבלס יימח שמו, וזאת מפני שבכל חג יהודי נהגו הנאצים הארורים לשלוח רבים מהנערים אל המשרפות.

בהתקרב ראש השנה תש"ה התרבו הידיעות שהנאצים סופגים מפלות. בלבבות ניצתה התקווה כי המלחמה הנוראה, שגבתה את חייהם של מיליוני יהודים, מתקרבת לסיומה. ואולם עד הרגע האחרון המשיכו חיות הטרף במלאכת ההשמדה.

בהכירם את מנהגם המרושע של הנאצים המתיני הילדים באימה גוברת לראש השנה. ואכן, כשלושת אלפים ילדים נלקחו ולא שבו. ההלם והכאב בקרב הנותרים היו קשים מנשוא. ועם זה עדיין נשתמרה רוח האמונה בלב הנותרים בחיים.

באותו יום הצליח אסיר אחד, רבי צביהירש מייזליש, הדיין מוויצן, לסייר בין הצריפים ובידו שופר ולתקוע בו. קול השופר עודד את רוחם של הילדים.

אחר-כך בא יום הכיפורים. הילדים

גילו לחרדתם שהקלגסים הכינו בעבורם סלקציה נוספת. עוד אלף מהם נלקחו ושולחו בדרך שממנה לא שבו. עתה נותרו אלף ילדים בלבד. וכך, בעוד חרבו של מלאך המוות קוטלת מכל עבר, הצליחו השרידים לדבוק במצוות במסירות נפש.

חג הסוכות התקרב. הרב מייזליש, בעזרת עוד יהודים, הצליח לעשות

את הבלתי-ימאן ולבנות סוכה בתוך אושוויץ. הם פירקו דרגשים מהצריפים ובנו מהם סוכה נסתרת.

סיני אדלר העיד כי היה אחד האסירים שזכו לשבת בסוכה. בשעת מעשה הסתפק אם הסוכה כשרה, מפני שהייתה קטנה ביותר; ואולם דיי היה במראה הסוכה בלב התופת כדי להרנין את הלבבות.

לומדים גאולה מאת מנחם ברוד

שמחת המים

חג הסוכות קשור במיוחד לגאולה העתידה, והדבר משתקף בהפטרות של חג הראשון, המדברת על זמן הגאולה: "וְעָמְדוּ רַגְלֵי בְּיָוֵם הַהוּא עַל הַר הַיְיָתִים... וְהָיָה בְּיָוֵם הַהוּא יָצְאוּ מִיַּם מִיְרוּשָׁלַם" (זכריה יד, ד-ח). גם קודם הגאולה מתאפיין חג הסוכות בשמחה גדולה, הקשורה עם מים, שמחת בית השואבה.

מה הטעם לשמחה הגדולה בחג הסוכות דווקא? המדרש (ילקוט שמעוני אמור רמז תרנד) מסביר זאת על-פי נגלה: בפסח לא נאמרה שמחה, לפי שהתבואה נידונה אז, ואין אדם יודע אם עושה השנה תבואה אם אינה עושה. בעצרת נאמר שמחה פעם אחת, לפי שהתבואה נכנסת בפנים, אבל לא נאמרו שתי שמחות, מפני שפירות האילן נידונים. אבל בחג (הסוכות), לפי שנטלו הנפשות חירות ביום הכיפורים, ועוד שהתבואה ופירות האילן בפנים - נאמרו שלוש שמחות.

השלב השלישי

בתורת החסידות (תורת מנחם כרך כז, עמ' 34) מתבאר הסבר זה ביתר עומק, הקשור לדרך העבודה הרוחנית בשלושת הרגלים הללו. חג הפסח מציין את השלב הראשוני בעבודת ה'. בני ישראל יצאו זה עתה ממצרים, ועדיין לא קיבלו את התורה. לכן לא נאמרה בו שמחה, הואיל ועדיין עומדים בראשית הדרך, ועדיין אין בידינו לא תבואה ולא פירות, ואין לדעת מה יהיה בסוף הדרך.

חג השבועות מציין שלב מתקדם יותר. בני ישראל כבר עשו את כל ההכנות הדרושות לקבלת התורה ואף קיבלו את התורה בפועל. לכן נאמר בה שמחה, כי "התבואה נכנסת בפנים", אך לא נאמרו בה שתי שמחות, כי אין כאן אלא מחשבה ודיבור של קבלת התורה, ועדיין אין ביטחון שאמנם ישמרו את התורה במעשה בפועל, בחיי היום-יום ("פירות האילן נידונין").

חג הסוכות מציין את מצבו של האדם שכבר הולך בדרך לבטח. הוא עובד את בוראו גם במעשה בפועל. כבר עברה תקופה ממושכת ממתן התורה, תקופה של שמירה בפועל - "התבואה ופירות האילן בפנים". יתר על כן: במשך תקופה זו חטאו בני ישראל בעגל, ולאחר מכן עשו תשובה ונמחל להם חטא זה. בכך הוכיחו, שגם אחרי הירידה של החטא אפשר לחזור ולעלות למדרגה הקודמת. לכן נאמרו בו שלוש שמחות, כי חזקה על האדם שעבודתו תהיה כדבעי, מאחר שעמד במבחן הזמן והירידה.

ועוד: בפסח ובשבועות בני ישראל הם בדרגת צדיקים, ואילו בסוכות, שבא לאחר התשובה והכפרה של יום הכיפורים, הם בבחינת בעלי תשובה. לכן דווקא בחג הסוכות יש שמחה יתרה, שכן שמחתו של בעל תשובה גדולה מזו של צדיק. שמחת הצדיק משולה לשמחת בן שלא נפרד מאביו מעולם; ואילו שמחתו של בעל תשובה היא כשמחתו העצומה של בן שנתרחק מאביו ולאחר מכן חזר אליו, רחוק שנעשה קרוב.

הפירות בפנים

עוד הסבר לשמחה היתרה בחג הסוכות דווקא קשור בהיותו חג האסיף. בזמן הבית היה חג הסוכות חג האסיף כפשוטו, איסוף התבואה בגשמיית. בימינו הוא חג אסיף רוחני.

בחודש אלול, בימי הסליחות ובעשרת ימי תשובה מתקן האדם את כל חטאי השנה שעברה. עבודה זו היא כביון של עלייה מלמטה למעלה. לאחר מכן, בחג הסוכות, מקבל האדם את כל ה'פירות' של עבודתו זו בצורת שפע אלוקי שניתן מלמעלה למטה. כך נהיה האדם בעל 'תבואה' ו'פירות' מרובים, שכן יש בידו שפע רב של זכויות. לכן הוא שמח שמחה יתרה, שבאה לידי ביטוי בשמחת חג הסוכות (לקוטי שיחות כרך כט, עמ' 418).

ביום האחרון של חג הצליח אדלר להשתחל פנימה אל הסוכה, ואמר בה את תפילת 'הי רצון' שיש הנוהגים לאומרה בפרידה מן הסוכה. בתוך ליבו פיעמה התפילה שהקב"ה יקים את סוכת דוד הנפלת, ובשנה הבאה יזכה לשבת כבן-חורין בסוכה כשרה.

דוד יזרעאל היה אז בן חמשיעשרה. בהיותו דובר גרמנית נתמנה לעוזרו של אסיר פולני, שעבד בבית החולים של המחנה, וסייע בחלוקת מזון. לילה אחד, בעודו ישן, העיר אותו אחד האסירים. "אנא, זקוק אני לעזרה!", לחש האסיר בידיש. "אינך מכיר אותי. אני הדיין מוויצן".

דוד לא הכיר את הדיין מוויצן, אך ליבו אמר לו שראוי לסייע לאיש. "זכיתי לבנות סוכה", אמר הדיין מוויצן בעיניים בורקות, "ומחר יחול חג הסוכות. אנא, עזור לי לקיים את מצוות 'לישב בסוכה', ודאג לי בבקשה ללחם משנה". יודע אני שיש לך גישה למזון. רק אברך על הלחם ואקח פיסה קטנה ולא יותר".

בתחילה התקשה דוד להאמין למשמע אוזניו. סוכה באושוויץ?! האומנם? הוא חשד כי האיש הוזה. ואולם הלה תיאר לפני הנער כיצד בנה את הסוכה, וזה השתכנע.

הוא התלבט. הדבר היה כרוך בסכנה גדולה. בסופו של דבר החליט שאם הוא כבר מהמר - יהמר עד הסוף. "אם אכן יש לך סוכה", אמר לדיין, "מדוע לא אזכה גם אני להשתתף בקיום המצווה? אכנס איתך לסוכה".

"אינני מוכן שתסכן את חייך!", השיב הדיין בתקיפות. "אם תיתפס - דינך יהיה מוות. אתה צעיר ועליך לחיות". ואולם הנער התעקש, ובסופו של דבר יתר הדיין.

למחרת, עם ערב, נלקח דוד לסוכה הסודית. הרב התפלל ערבית בהתרגשות גדולה. אחר-כך עשה קידוש על הלחם ודוד אחריו. "בזכות המצווה הזאת נשתחרר בעזרת השם!", הבטיח לו הדיין.

עכשיו, בוונצואלה, לא ידע דוד את נפשו: זה הדיין מוויצן! בקושי הצליח לכלוא את התרגשותו. בתום הערב ניגש אליו. "רבי, אני הנער שהביא לכם את הלחם לסוכה באושוויץ!".

תדהמתו של הרב הייתה עצומה. השניים התחבקו בעוז. "זוכר אני את ההבטחה שהבטחתם לי אז, שבזכות המצווה נזכה להינצל ולהישאר בחיים", אמר דוד יזרעאל בדמעות. "ההבטחה קיימה!".

(על-פי מחקרה של הד"ר א' פרבשטיין)

מכת פטיש לשנה טובה

ראש השנה התקרב. "שלושה שבועות לפני החג ביקשתי ממפקדיי חופשה בשל רצוני להתפלל בבית הכנסת", הוא מספר. "התשובה הייתה שלילית. לא אמרתי נואש. בפעם השנייה שביקשתי שחרור נתתי סיבה אחרת. שוב סירבו לי. כך היה גם בפעם השלישית".

סביב שולחן החג בראש השנה ישב טויטו מבורך (91), תושב שערי תקווה, עם משפחתו המורחבת. אך מחשבותיו נשאו אותו שבעים ושתיים שנים לאחור, אל אותו ראש השנה, שבו היה במקום אחר לגמרי: מאושפז, פצוע, ועם זה שמח ומאושר.

חייל יהודי בצבא הצרפתי. טויטו מבורך

פציעה עצמית

המשימה שהייתה מוטלת עליו ועל חבריו הייתה בניית צריפים. כדי להימנע מלעבוד בחג עשה מעשה שדרש כוחות נפש עצומים: "במהלך בניית הצריף בדקתי שאיש אינו צופה בי והכיתי בפטיש בעוצמה על ידי. חשתי כאבים עזים. היד שתתה דם. מיד שלחו אותי למרפאה. שם חבשו את הפצע וקיבלתי חופשה של שבוע ימים. כך נפטרת מעבודה בחג, ורק הטילו עליי לשמור על הבסיס".

הוא נולד בשנת תרפ"ה, בכפר קנשלה שבאולג'יר. בהיותו ילד רך נפטר אביו, וכשהיה כבן עשר עברה משפחתו לכפר גדול יותר, ביסקרה שמו. מוסדות יהודיים לא היו שם, והוא נאלץ ללמוד בבתי ספר מקומיים. עם עליית משטר וישי האנטישמי סילקו את הילדים היהודים מבתי הספר. המנהל הציע לו ללמוד בבית ולבוא להיבחן בבית הספר, וכך עשה. בתום לימודיו נעשה מנהל חשבונות אצל סוחר ערבי. בשנת תש"ד, 1944 למניינם, גויס לצבא הצרפתי, זמן קצר לאחר ההכרזה על נישואיו הצפויים עם כלתו, דלפיין.

תפילין בצבא הצרפתי

אלה היו הימים הסוערים של מלחמת העולם השנייה. מבורך עשה טירונות בקזבלנקה ושובץ ליחידה בצבא צרפת. קרוב לשלוש שנים שירת בצבא, לעיתים בתנאים קשים. "מיום גיוסי ועד שחרורי לא הגעתי הביתה. השתדלתי בכל יום להניח תפילין, על אף הקשיים", הוא מספר.

פינת ההלכה

מאת הרב יוסף גינזבורג, רב אזורי, עומר

'הושענות' בחג הסוכות

שאלה: מה מקור המנהג להקיף את הבימה באמירת 'הושענות' בימי חג הסוכות?

תשובה: הלכה למשה מסיני להביא למקדש בחג הסוכות ערבה מיוחדת (מלבד ארבעת המינים). בכל יום מימי החג היו זוקפים ענפי ערבה חדשים על צידי המזבח, מכיוון ש"בחג נידונין על המים". בכל יום היו מקיפים את המזבח פעם אחת, וביום השביעי שבע פעמים, ואומרים "אנא ה' הושיעה נא".

זכר לדבר אנו מקיפים את הבימה שספר התורה עליה פעם אחת בכל יום, וביום השביעי - שבע פעמים, וכמו-כן נוטלים ערבה בבית הכנסת ביום השביעי ('הושענא רבה', וגם הערבה נקראת 'הושענא').

בשבת אין מקיפים כלל. האשכנזים אומרים 'הושענא' מיוחדת לשבת ('אום נצורה', ואילו חב"ד ומקצת הספרדים אינם אומרים בשבת 'הושענות' כלל, ואת הפיוט של היום שחל בשבת אומרים ביום

ראשון שלאחריה (בלי הקפה נוספת).

בהקפות משתתף כל מי שיש לו לולב. בארץ ישראל מקיפים אחרי 'הלל', ומנהג אשכנזי בחו"ל להקיף אחרי תפילת מוסף. כיוון ההקפה - נגד כיוון השעון. בזמן ההקפה אומרים פיוטים. בסדר הפיוטים לאשכנזים יש שינויים לפי הקביעות בימי השבוע, ואילו לספרדים וחב"ד הפיוטים קבועים לכל יום.

ביום 'הושענא רבה' חוזרים על כל פיוטי ההקפות ומוסיפים בהקפות. לבסוף מניחים את הלולב, לוקחים את הערבה (לפי האר"י - חמישה ענפים) וחובטים בה חמש חבטות. למנהג האשכנזים לוקחים אותה באמירת הפיוט 'תענה אמונים', ובסיום פיוט 'קול מבשר' חובטים בה חמש חבטות על הקרקע. למנהג הספרדים וחב"ד נוטלים וחובטים רק אחרי 'קדיש תתקבל' שבסיום ההושענות.

מקורות: סוכה מהא. רמב"ם הל' לולב פ"ז, כ"ג. טושו"ע או"ח סי' תרט, תרסד, נו"כ, משנה ברורה וכף החיים. ספר המנהגים - חב"ד עמ' 67. ארבעת המינים השלם עמ' שעב, תנד, וש"נ.

מפקדיו לא נענו לבקשתו. "נאלצתי לנסוע בג'פ ושפתותיי מלמלו את מילות התפילה, ככל שזכרתי". בתו הבכורה, צביה, מעירה: "צריך לזכור שמדובר בחור בן שמונה-עשרה, יתום מאב".

לאחר שחרורו נשא את זוגתו ועלה עמה לארץ. היה ממקימי המושב צרופה. עסק בתחילה בחקלאות ולאחר מכן בראיית חשבון. היה גזבר המועצה האזורית חוף הכרמל. "אבא ניהל יומן בשנות המלחמה", מספרת הבת, צביה. "אמנו שתחיה נהגה להקריא לנו קטעים מהיומן, הרוויים אמונה, אהבת ה' ואהבת העם והארץ".

ברכות וישועות

רבים נושעו מברכותיו הקדושות של הרבי מליובאוויטש

גם כיום אפשר לעלות ולהשתטח על 'הצינן' הקדוש של הרבי, ולשלוח מכתבים ל'צינן' לבקשת ברכה.

ohel chabad lubavitch, 226_20 Francis Lewis Blvd. Cambria Heights, N.Y 11411
Tel: 1-718-723 4545, Fax: 1-718-723 4444

www.ohelchabad.org

מבט לאחרית הימים ופיו של סיפורים

הספר שפותח לפניכם צוהר אל ימות המשיח ומשיב על כל השאלות:

- מהי הגאולה? • מה יעשה המשיח?
 - כיצד יתגלה? • ומה יקרה עם הופעתו?
- לשון בהירה | 368 עמודים | כריכה קשה

להזמנות: טל' 1-718-6041020

שני כרכים של 'צדיקים למופת', מבחר מסיפורי 'שיחת השבוע'

סיפורים מופלאים על צדיקי ישראל מכל העדות

סיפורים שנוטעים יראת שמים, אמונת צדיקים ומידות טובות

טל' 1-718-6041020

